

MAJSKE MANIFESTACIJE ČIKAŠKEGA DELAVSTVA

Slovenski delavci proslavijo mednarodni praznik v dvorani S. N. P. J. — Organizacije drugih narodnosti imajo proslavo v Ogden Park Auditoriumu.

Prvi majnik — mednarodni delavski praznik — je tukaj. Kjeroli so delavci dobro organizirani in dovolj močni — predvsem pa razredno zavedni — da lahko ustavijo delo, bodo praznovali prvi maj z obhodi po ulicah in drugimi prireditvami. V Chicagu — in večini ameriških mest — še nismo na tako visoki stopnji napredka, zato bodo majske manifestacije izvršene zvečer po končanem delu.

Slovenski socialistični klub št. 1 J. S. Z. je aranžiral proslavo prvega maja zvečer v dvorani S. N. P. J. skupno s krojaško unijo št. 104 I. L. G. W. Na programu so slovenski in angleški govori, deklamacija in solospjev, dalje igra "Zadnji dan" v dveh dejanjih iz zadnjih momentov Pariške komune, katero je spisal J. O. Owen. Igra bo zdaj igrana v angleščini. Prevod je oskrbel Mary Owen. Pevski zbor "Lira" zapoje maršeljezo. Slavnost se zaključuje s plesom in prosto zabavo. Začetek slavnosti ob pol osmih zvečer.

Socialistična stranka v okraju Cook priredi z drugimi delavskimi organizacijami manifestacijsko slavnost v Ogden Park Auditoriumu na Kedzie in Ogden ave. Govorili bodo Walter Thomas Mills v angleškem, dr. Lorber v šlovakem, Kurt N. Marx v nemškem in A. V. Vesely v češkem jeziku; poleg teh nastopijo še drugi govorniki. Na programu so tudi pevske in godbene točke ter prosta zabava. Vstopnina je prosta.

Krojaške unije A. C. W. imajo svojo prvomajsko proslavo v Ashland Auditoriumu z govori in pevskimi ter godbenimi točkami. Joseph Schlossberg, glavni tajnik organizacije, bo glavni govornik.

Amerika, največja finančna sila na svetu

Anglija, ki je bila doslej "svetovni finančni Gibraltar", je najela 300 milijonov dolarjev posojila v New Yorku.

New York, N. Y. — Amerika je stopila na prvo mesto kot največja finančna sila na svetu. To je razvidno iz poročila, da je Anglija vrnila k zlati denarni meri in vrednost sterlingskega funta je porasla na \$4.80, na najvišjo točko po vojni.

Oba kredita je aranžirala banka Anglije, fiskalna banka angleške vlade. Dvesto milijonov dolarjev bo dala zvezna rezervna banka v New Yorku, sto milijonov pa Morganova banka; oba kredita sta v zlatu.

To je največje posojilo, ki ga je katera država kdaj najela v mirnem času. Obenem dokazuje, da je največji kup zlata zdaj v Ameriki. Anglija, ki je pred vojno bila finančni center sveta in kontrolujoč faktor denarnih zadev po vsem svetu, se je zdaj zaletela v Ameriko, da ji ta pomaga obdržati valuto strelinga in zlato denarno mero.

BANKIR JE SKOČIL V SMRT.

New York, N. Y. — Samuel F. Borrow, star 50 let in bankir, je skočil iz petega nadstropja. Zadobil je tako težke poškodbe, da najbrž ne okreva. Dejanje je izvršil, da konča svoje življenje. Borrow je pittaburški bankir in je prebival v Johnsonburgu.

NAROČNIKOM.

Po pravilih S. N. P. J. je prvi maj praznik za vse odbornike in uslužbence v glavnem uradu jednote. Ker bodo vsi uradi zaprti in bo tiskarna počivala, Prosveta jutri ne izide.

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika.

Prohibicijska predloga poražena v illinoiski zbornici. Predloga za odpravo sodnijskih prepovedi v delavskih sporih je tudi propadla.

Preiskava o zagonetnem umoru ženske pri Garyju, Ind., se nadaljuje.

Oficijelni Washington se ne briga, kdo vlada v Nemčiji. Glavno je, da Nemčija plačuje.

Voditelji Ameriške delavske federacije odobravajo načrt svetovne internacionale po kontinentih.

Zakotna kupčija s Fordovimi identifičnimi kartami.

Po svetu.

Hindenburg je izjavil, da ne pripada nobeni stranki, samo "narodu".

Nemški komunisti pozivajo delavce na akcijo proti monarhistom.

Ruski boljševiki vidijo v izvolitvi Hindenburga novo vojno. Mussolini svari Jugoslavije, naj se ne vtika v zadeve Bolgarije.

Nove bitke v Bolgariji. Anglija je podprla svojo valuto z ameriškim zlatom.

Mednarodna delavska organizacija

Pet središč svetovne organizacije. Tak je načrt angleških laboritorijev, katerega molče odobravajo voditelji Ameriške delavske federacije.

Washington, D. C. — (FP) — Uradno glasilo Ameriške delavske federacije je ponatnilo brez komentarja sugestijo C. T. Crampa glede nove forme mednarodne delavske organizacije, ki je izšla v londonskih delavskih listih. Cramp je bil delegat Kongresa strokovnih unij v Angliji na zadnji konvenciji A. F. of L. v El Pasu.

Cramp priporoča svetovno enotno fronto strokovnih unij na temelju močne internacionale po kontinentih z enim središčem na vsakem kontinentu. Tako bi bil en center v Evropi, drugi v Aziji, tretji v Afriki, četrti v Avstraliji in peti v treh Amerikah. Cramp argumentira, da delavci v deželah, v katerih kapitalisti konkurirajo za trge, ne smejo dopustiti, da bi tekma za trge poslabšala njihove življenjske razmere. Iz tega razloga naj se delavci organizirajo po kontinentih in vseh pet središč naj bo med seboj v tesni zvezi.

Glasilo A. F. of L. je ponatnilo stvar brez dvoma zato, ker bazira na principu, na katerem je bila ustanovljena Panameriška (Vaeameriška) delavska zveza. Da li so voditelji federacije pripravljeni stopiti v mednarodno gibanje na podlagi Crampovega načrta, niso še povedali.

Delavka iztožila \$12,500.

East St. Louis. — Marie Davis, postrežnica v neunijski Thompsonovi restavraciji, je iztožila \$12,500 odškodnine za telesne poškodbe, ki jih je dobila pri dehu.

Glavno je, da Nemčija plačuje!

Potem pa naj bo republika ali monarhija! — To je oficijelno mnenje v Washingtonu.

Washington, D. C. — David Lawrence, politični poročevalec, ki zastopa uradno mnenje v Washingtonu, piše, da ameriška vlada se ne zanima za rezultat predsedniških volitev v Nemčiji. "Amerika nima interesov v notranjih političnih zadevah Nemčije," piše Lawrence. "Edina stvar, za katero se Amerika zanima, je redno plačevanje odškodnine. Amerika zahteva, da Nemčija plača Franciji, tako da bo mogla Francija plačati nam kar je dolžna. Nas ne briga, če je Nemčija republika ali monarhija, samo da ne preneha plačevati."

Morilec je nosil očala

STAR JE BIL OKOLI ŠTIRIDESET LET.

Policija meni, da kmalu razvzroča misterij.

Chesterton, Ind. — Očala, ki so jih našli na mestu, kjer je ležala napol vpepelena in brutalno umorjena neznanka, bodo mogoče pomagale rešiti zagonetno tgancko, kdo je morilec. Ko je bil umorjen milijonarjev sin Bobby Franks se je dognalo s pomočjo očal, da sta morilca Nathan F. Leopold, Jr., in Richard Loeb.

Optik Almer co., ki je pomagal razgaliti misterij o umoru Bobby Franksa, je izjavil, da je bil morilec star okoli štirideset let. Očala to dokazujejo.

Policija je po tej izjavi postala zelo aktivna v okolici Chestertona in zdi se, da je za policijo sodba optika zelo važna.

Lux, čikaški policijski pes, je odkril še eno sled in sicer skrit čevljev. Policija sodi, da morajo biti nekje skrite noge in roka. Psi so najprvo odvedli v mrtvašnico, da je poduhal telesne ostanke neznanke. Nato so ga odvedli nazaj na prostor, kjer so našli umorjenega dekleta. Tu so psi izpustili in mu sledili. Psi je tekel za sledjo komaj 300 čevljev in odkril je čevljev. Bil je ženski čevljev, mera 4½B, ki je bil najbrž lastnina žrtve.

Pes je nato povohal čevljev in zopet vdri proti gozdiču. Obstal je ob robu močvirja.

Okoli močvirja so nastavili petdeset stražnikov, kajti boje se, da se morilec vrne ponoči in odnese manjkajoče telesne ude. Policija je prepričana, da najde telesne ude, ki jih še pogrešajo.

JAPONSKI DELAVCI PROSLAVIJO PRVI MAJ.

30,000 delavcev bo jutri korakalo po tokijskih ulicah.

Tokijo, 29. apr. — Delavske organizacije po vsi Japonski so aranžirale veliko proslavo prvega maja. Tokijske unije, ki štejejo okrog 30,000 članov, bodo imele obhod po ulicah in javen shod.

PROSLAVA PRVEGA MAJA V CLINTONU, IND.

Pod avspicijami socialistične stranke priredijo klubi v Clintonu, Ind., veliko prvomajsko proslavo. Že jutraj na delavski praznik 1. maja prične igrati godba ob 5:30 budnico. Ves dan bo potem piknik na Vinko Verhovnikovem igrišču, zapadno od šolskega poslopja Universal. Ob pol treh popoldne govori Frank Zaitz iz Chicaga, urednik Proletarca. Ples prične ob štirih popoldne pri izvrstni godbi. Vsi delavci dobrodošli, lep red je zagotovljen in tako tudi osvežila postrežba. Delavci vsa sveta, združimo se!

FORDOVO GOVORIČENJE O MEZDAH

Avtomobilski magnat govori tako, dela pa drugače. Identifične karte v njegovih tovarnah so predmet špekulacij.

Detroit, Mich. — (F. P. Piše Owen Stirling.) — Henry Ford je pred kratkim dejal v intervjuvu, da v mezdah ni nobene miloščine. Tukaj slede njegove lastne besede:

"Mezde so nekaj svetega. Mezde predstavljajo dom, družino in življenje. Ljudje bi morali biti zelo oprezní, kadar imajo opraviti z mezdami. Medtem ko so v knjigah mezde označene s številkami, so v resnici omare za kruh, shrambe za premog, otroški vozički in komfort družine."

Milijone ljudi je čitalo in morja verjelo tem besedam. Napredni delavci pa vedo, da je Ford danes bajka. Nekoč je bil Ford nekako čudo, ali danes živi to čudo samo še v pravljici. V tovarnah njegove Ford Motor kompanije ni nič svetega. Kljub temu delavci še vedno radi silijo v njegove tovarne. To je največ zaradi propagande. Ime Ford še danes vleče, dasi onih razmer, ki so bile nekoč v njegovih tovarnah, že davno ni več.

Starši razmer ni več, toda bajka še živi — in ta bajka je danes podlaga masnemu postranske-mu businessu. Stvar je sledeča: Kdor vpraša za delo pri Fordu, se mora podvreči zdravniški preiskavi. In ne samo to. Odtisnemo mu prste kakor zločincem. Vse izgleda, kakor da greš prostovoljno v ječo. Ko je vse končano in dobiš delo, dobiš obenem identifično karto, na kateri je odtisk tvojega prsta. Če si naveden pošteni, spraviš karto v žep in greš na delo za Fordovo mezdo, ki je "nekaj svetega". Ako pa si špekulant, kakršnih je na stotine v Detroitu, neseš identifično karto "brokerju", ki jih kupuje. Za karto dobiš \$10. Če imaš karto, greš vprašat drugič za delo seveda pod drugim imenom in spet dobiš \$10 "svete" plače. Nekateri dobe na ta način tri karte v enem dnevu in "zaslužijo" \$30. Ni slaba plača! Agent, ki kupuje karte, izpremeni ime na in proda karto imigrantu za \$50 ali \$100. Tako cvete ta business na račun Fordove modrosti.

Yes, mezde niso miloščina! So business!

Bitno za jetnike v Michiganu

Zbornica je sprejela predlogo, ki določa pretepanje jetnikov po lepem zgledu v Delawaru.

Lansing, Mich. — Sledeč zgledu v državi Delaware, je senat v torek sprejel predlogo, ki določa, da se v vseh treh državnih kazniščah postavi "whipping post", to je stebel, h kateremu priklenejo jetnika, da mu potem namečejo toliko in toliko batin. Predloga tudi določa, da vsi morilci in oboroženi roparji dobe po deset batin na leto skozi pet let na dan obletnice zločina.

Predloga gre zdaj v nižjo zbornico.

OGENJ V RUDNIKU.

Uničil je naprave za dviganje premoga.

Morgantown, W. Va. — V rudniku Davis Coal kompanije je nastal ogenj, ki je uničil naprave za dviganje premoga. Kompanija je obvestila oblastvene organe, da sodi, da je bil ogenj podtaknjen. Okrajni varstveni organi zdaj preiskujejo, kaj je povzročilo požar.

Mussolini svari Jugoslavijo radi Bolgarov

Fašistovska milica v Bolgariji v bitki z vojniki. Sedem žandarjev ubitih. Predsednik najvišjega sodišča ubit.

Milan, Italija, 29. apr. — Poročevalec lista "Secolo" javlja iz Sofije, da je Mussolini uljudno, toda odločno informiral Jugoslavijo, da Italija ne bo trpela nikakršne akcije napram Bolgariji.

Sofija, 29. okt. — Krvava bitka med oboroženimi fašisti, ki tvore novo milico, dovoljeno po zavezniških, in rednimi vojniki se je vršila večer v okolici Sofije. Ker je bilo fašistov več, so bili vojaki poraženi. Na obeh straneh je bilo več mož ubitih in ranjenih.

Rim, 29. apr. — "Tribuna" je prejela vest iz Beograda, da je bil predsednik najvišjega bolgarskega sodišča večeraj umorjen v Sofiji. Druga vest se glasi, da je neki komunist ubil sedem žandarjev, ki so ga prišli aretirati. Komunisti so potem ubili s bombami, katero so vrgli v hišo.

Hindenburga prosijo, naj potolaži zavezništvo

Francija grozi Nemčiji z železnim zidom krognikrog. Papež se čudi, ker je katoliška Bavarska volila protestanta.

Berlin, 29. apr. — Predsednik Hindenburg je danes razočaral svoje pristaje, ko je izjavil: "Od sedaj znanj ne pripadam več reichsbloku in ne poznam nobene stranke niti opozicije. Pripadam samo narodu in poznam le nemško ljudstvo, kateremu bom služil."

(Reichsblok se imenuje kombinacija monarhističnih strank, ki je nomirala Hindenburga predsedniškim kandidatom.)

Berlin, 29. apr. — Nemški kabinet je imel sinoči sejo, na kateri je sklenil, da ostane na krmlju. Kancelar Luther je prej konferiral s Hindenburgom, naka je poročal na seji, da se novi predsednik strinja s programom vlade. Luther je dalje poročal, da je naprosil Hindenburga, naj poda izjavo ali proklamacijo, v kateri naj zagotovi vlade entente, da Nemčija želi mir in spravo in je pripravljena stopiti v ligo narodov, če dobi garancije, da bo Porurje kmalu izpraznjeno. Izjava bi potolažila zavezništvo, posebno Francijo, v kateri vlada kosterncacija zaradi izvoljenja Hindenburga.

Nacionalisti delajo velike priprave za demonstracije ob priliki Hindenburgovega ustoličenja. Voditelji republikanskih strank so tudi konferirali večeraj in zaključili, da republikanska koalicija v parlamentu in v deželni vladi Prusije ostane.

London, 29. apr. — Iz Pariza prihajajo znamenja panike v Franciji vsled Hindenburgove zmage v Nemčiji. Vse kaže, da se bliža v Franciji nova doba reakcije. Poincare zahteva, da se Nemčija ogradi z železnim zidom — zidom bajonetov in topov. Celo stranke leve so poparjene. Socialistični listi obžalujejo, da nemški delavci niso mogli preprečiti zmage Hindenburga in s tem zavezati usta francoskim šovinistom, ki zdaj hujskajo in vpiljejo o nemški nevarnosti.

Rim, 29. apr. — Hindenburgova izvolitev je povzročila senzacijo v Italiji. Najbolj presenečen pa je papež. Vatikanski krogi so trdno pričakovali, da bo izvoljen Marx, katoličan. Najmanjšega dvoma niso imeli, da odloči katoliška Bavarska. Papež si zdaj beli glavo, kaj je napotilo Bavarsce, da so volili protestanta Hindenburga.

PROHIBICIJSKA PREDLOGA PORAŽENA

PROTIDELAVSKE SILE SO ZASTAVILE POT VAŽNI PREDLOGI ZA DELAVSTVO.

Senat sprejel smrtno kazen za roparje.

Springfield, Ill. — Prohibicionisti so prejeli v zakonodajni zbornici prvi krepki sunek, ki pokazuje, da čas fanatičnega prohibicionizma v Illinoisu poteka. Antialunaka liga si prizadeva, da se ustanovi poseben prohibicionisti urad v Illinoisu, kateremu načeluje prohibicionistiški komisar. Takoj pri prvi preizkušnji se je pokazalo, da prohibicionisti nimajo več nekdajnje moči in da predloga propade. Poslanec Tice, oče predloge si je prizadeval, ko je videl, da prihaja poraz, da se predloga odloži na kasnejši čas. Ko je prišel predlog na glasovanje, so prohibicionisti lahko uvrstili samo 64 glasov, medtem, ko so jih protiprohibicionisti oddali sedemdeset.

Prohibicionisti pravijo, da ne bodo odnehali in da se zanašajo na senat.

Predloga za omejitev sodnijskih prepovedi ob času industrijskih sporov je bila poražena v zbornici. Zanj so bili premalo oddani trije glasovi.

Senat je sprejel predlogo, ki določa za roparje kazen od štirinajst let ječo do smrtne obsodbe. Ampak predloga ni bila sprejeta s lahkoto. Prvikrat je bilo oddano zanj pet in dvajset glasov, proti pa šestnajst. Nato so pozvali v dvorano odsotne senatorje in senator Randolph Boyd je glasoval z da. Tako je predloga dobila potrebnih 26 glasov. Nasprotniki predloge menijo, da predloga ne bo dosti koristila, ako tudi zanj glasuje zbornica. Veliki kriminalci, ki uživajo razne protekcije, se bodo znali izogniti. Najli bodo dobre advokate, ki jih bodo izvlekli iz kaše.

Rusija sluti nevarnost nove vojne

Majaki manifest opozarja delavce na opasnost Hindenburgove zmage. Zahteva nemških komunistov.

Moskva, 29. apr. — Izvrševalni odbor ruske komunistične stranke je v majskem manifestu, ki je naslovljen na delavce vsa sveta, izjavil, da je izvolitev maršala Hindenburga predsednikom Nemčije povečala nevarnost nove vojne.

Berlin, 29. apr. — Komunistične delavske unije v Nemčiji so naslovile na socialistične unije apel za skupno fronto proti monarhistični nevarnosti.

"Združeni nemški proletarijat — se glasi apel — lahko takoj pokaže svojo moč z generalno protestno stavko na dan Hindenburgovega ustoličenja; nadalje lahko razpusti vse nacionalistične organizacije, zapleni vsa premoženja bivših princev in enkrat za vselej izžene Hohenzollernce iz Nemčije, odslovi vse monarhiste iz državne službe, odpravi vrhovno sodišče v Leipzig, izpusti vse politične jetnike, uvede osemurni delavnik in zniža davke."

Socialisti se najbrž ne bodo odzvali. Skupna akcija pa ni izključena v slučaju, da monarhisti res poskusijo s kakim pučem.

VREME.

Chicago in okolica: V petek jasno in hladno. Lahki severozapadni vetrovi. Sonce izide ob 5:48, zalze ob 7:46.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cigro \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$9.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (April 30-1925) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

IN ZOPET JE TUKAJ MEDNARODNI DELAVSKI PRAZNIK!

Zopet je prvi majnik pred nami! In ko letos mine prvi majnik, bo šest in tridesetkrat, da je delavstvo manifestiralo za svoje pravice, za osemurni delavni in vesoljni mir, za svetlejšo bodočnost vsega človeštva.

V minolem letu je bilo deset let, ko je pričela strašna svetovna vojna, ki je največ žrtev zahtevala izmed delavne ljudstva. Sinovi delavnega ljudstva so krvaveli na bojnih poljanah in zunaj v Evropi je delovno ljudstvo tudi za fronto prenašalo strašno trpljenje. Minila je strašna vojna, sklenilo se je premirje, kateremu je sledil mir.

Bila je sklenjena mirovna pogodba v Versaillesu, ki pa ni garancija za trajni mir. Evropa je še vedno oborožena do zob in šovinistični hujskači še podžigajo narode v medsebojnem sovraštvu.

Ali je mir sploh mogoč, dokler kapitalisti križem sveta tekmujejo med sabo, kdo spravi več svetovnih trgov pod svojo oblast? Ali so izgledi za trajni mir dobri, dokler kapitalisti po vsem svetu tekmujejo med seboj, kdo spravi več oljnega, premogovega in rudninskega polja pod svojo gospodarsko oblast? Ali se lahko zanesemo, da mir ostane trajen, dokler državniki drug drugemu groze s kovano pestjo?

Akoravno nam zdrava pamet pravi, da ni zasiguran trajen mir, dokler obstoje take razmere na svetu, ne more delavstvo popustiti od manifestacije za trajni mir. Vprav te razmere spodbujajo delavstvo, da še bolj glasno manifestira za trajni svetovni mir in kaže pri svojih manifestacijah na vzroke, ki ga ogrožajo.

Drevo ne pade z enim mahljejem, še manj se pa dajo tako visoki cilji, kot je trajen svetovni mir doseči z eno ali par manifestacijami. Zato je treba z manifestacijami nadaljevati, dokler človeštvo ne sprevidi, da mora razmere v človeški družbi tako izpremeniti, da ni več vzrokov za vojskovanje.

Kadar bo delavstvo doseglo ta cilj, tedaj bo človeštvo hitro korakalo naprej po poti razvoja; vojne s strašnimi učinki za človeštvo bo pa nadomestilo tekmovanje narodov za najvišjo palmo kulture in za najvišjo stopnjo civilizacije.

Tudi 8-urni delavnik še ni dosežen, pa tudi zavarovan ni povsod proti kapitalističnim napadom nanj. Delavstvo se bo moralo še tudi za to prekoristno reformo bojevati, da bo dosežena povsod, kjer delavci tlačanijo za meždo. Delavstvo mora na 1. majnika še manifestirati za 8-urni delavnik, dokler ne bo dosežen, in tako zavarovan, da ga kapitalisti ne morejo več naskočiti.

Ampak delavstvo ima pred sabo letos tudi veliko drugih praktičnih nalog, ki čakajo nanj, da jih reši. Med temi nalogami je odprava brezposelnosti.

Letos je zopet na milijone delavcev po vsem svetu brez dela. Kapitalisti so zaprli svoje tovarne, rudnike, plavže in delavnice. Omejili so obrat na železnicah in na morjih. Delavce so pa enostavno odslovili, ne glede nato, s čim bodo preživeli sebe in svoje družine. Vprav ta gola resnica uči delavstvo, kako nečloveški in nepraktičen je kapitalistični gospodarski sistem. Na eni strani stradajo milijoni, ker ni zanje dela, dasiravno bi radi delali, na drugi strani pa zelo neznatna manjšina živi v izobilju, udobnosti in razkošju.

V zadnjem letu so se delavske vrste zopet precej strnile, ki so bile precej pocepljene po svetovni vojni. Poročila o delavskem gibanju v zadnjem letu obujajo zopet upe, da je delavstvo na pohodu za boljše človeško družbo. Posebno v Evropi so se delavski glasovi pomnožili, izjemo tvori le par dežel, kjer železna peta mogotcev tlačil delavce k tlom.

Za delavstvo pa prihaja toliko večja odgovornost, pa tudi težki problemi se množe, ki se ne morejo odložiti. Ta vprašanja bodo predložena bodočemu delavskemu kongresu, ki se bo obdrževal letos v mesecu avgustu.

Delavstvo iz vseh dežel še ni tako združeno, kot zahtevajo njegovi interesi. Delavci so še pocepljeni, tu je pa potreba združenja, da bodo pri reševanju problemov rodilo dobre uspehe.

In zato je treba, da delavstvo na 1. majnika manifestira tudi za zedinjenje vsega delavstva, kakor je bilo pred izbruhom svetove vojne. Le od združenega dela je pričakovati uspehe za vse človeštvo in svetlejšo bodočnost človeške družbe.

Zivel prvi majnik—mednarodni delavski praznik! Zivela mednarodna solidarnost delavstva!

SLIKE IZ NASELBIN

Chicago, Ill. — Odšla je od nas točka zima in prišla vesela spomlad. Akoravno nas mrzla roka kapitalizma tišči k tlom po zimi in poleti, se vseeno vsak izmed nas veseli lepe pomladi. Bliza se nam tudi najlepši in za nas delavce najpomembnejši praznik — Prvi maj. Po vsem civiliziranem svetu se ta dan delavci zbirajo v grupe in razpravljajo, kako bi si mogli pomagati, da ne bi bili večni sužnji kapitalizma. Tudi društvo Nada št. 102 S. N. P. J. je sklenilo prirediti domačo zabavo v ta namen, da se skupaj zberemo in proslavimo Prvi maj kot delavski praznik.

Veselica, oziroma domača zabava, se vrši dne 2. maja, v soboto zvečer v enotinih prostorih na So. Lawndale in 27. cesti. Vabljeni so vsa brata društva, kakor tudi vsi Slovenci in Slovenke iz Chicago in okolice, da se naše prireditve kar v največjem številu udeležijo. Ob enaki priliki bo tudi društvo Nada pripravljeno se odzvati povabilu. Kakor zmirom bo tudi zdaj za lažne, želje in plesalželje dobro preskrbljeno. Igrala bo pristna kranjska harmonika. Torej na avdijenje dne 2. maja. Vabi — odbor.

Detroit, Mich. — Kakor se po drugih večjih mestih ne morejo dosti pohvaliti z delom, tako tudi v tem mestu ni one hvale in obetanja kot so govorili in pisali po velikih ameriških dnevnikih, ki je bil lov na glasove ob času volitev, da bomo imeli vega a osobito dosti dela. Prav narobe je. Za one, ki imajo delo, še ni tako slabo, ker se še nekaj dela, ali so tudi novi dosegljenci, ki hodijo po več tednov od tovarne, predno dobe delo.

Na društvenem polju gre tudi bolj počasi. Na incijativo društva Sokol SHZ, glede združenja z organizacijo SNPJ, ali pa z NHZ, se bo glasovalo prihodnji mesec, zato bratje na delo z agitacijo, da bo glasovanje izpadlo v prid SNPJ. Posebno pa oni člani, ki ste v obeh organizacijah, ne zamudite te dobre prilike in ne pozabite priti na prihodnjo sejo, ker bo tudi izbiranje delegatov za konvencijo SHZ, ker od delegatov je odvisno, ali se bo združenje izvršilo, kakor želi članstvo, ali pa zavrglo. Ne pozabite, da imamo dosti nasprotnikov, ki so proti vsaki združitvi.

Zato z delom naprej, dok je čas. Pozdravljam vse članstvo SNPJ.

Joseph Beljan, član št. 121 SNPJ.

Detroit, Mich. — Pri čitanju Prosvete najdem zelo pogosto dopise iz Detroita. Iz tega je razvidno, da tudi tukaj slovenski narod ne spi, ampak napreduje na ekonomskem, kakor tudi na političnem stališču. To ni čudno, kajti Slovenci se naseljujejo iz raznih krajev v takšni množini v Detroit, kot se nikoli poprej. Sam ne morem povedati natančnega števila, koliko nas je, toliko mi je pa znano, da v teku enega leta se je število pomnožilo dvakrat.

Kot je že znano mnogim čitateljem lista, tukaj se je pričelo nekako pred par leti z agitacijo za S. N. D. Uspeh je bil zelo izvrsten. Nabrali smo v tem kratkem času precejšnjo vsoto denarja in tako zažrtali pot za narodni dom. Zelo važno in teko je pa bilo vprašanje, kje bo dom stal, kajti slovenska naselbina v Detroitu ni kot po nekaterih mestih, da bi živeli v skupni bližini, ampak nasprotno smo raztreseni po celem mestu. Radi tega je bilo težavno izbrati prostor, da bi vse zadovoljili. Na delničarski seji dne 29. marca smo prišli vendar do pravega zaključka in izbrali prostor, ki mišlim, da bo odgovarjal večini.

Moj namen ni danes pisati o teh zadevah, zato sem bolj povzročil omenil stvar. Enkrat pozneje, ko bo prostor že kupljen, bomo objavili bolj natančno.

Ker rabimo še veliko denarne pomoči, smo določili, da priredimo veselico na zapadni strani v

korist S. N. D. Veselica se bo vršila v soboto zvečer dne 2. maja na 8038 West Fort St.

Vabim rojake iz celega mesta, da nas posetite v kolikor mogoče velikem številu in tako pomagajte na bližnji poti k narodnemu domu. Torej na avdijenje 2. maja. — J. Skrbina.

Smithdale, Pa. — Naj na kratko opišem, kaj se nam godi rudarjem po državi Pennsylvaniji. Tu imamo par premogokopov, ki so last Pittsburske premogovne družbe. Kompanija je mislila, da nam zniža meždo s \$7.25 na \$5 ter sploh uvede plače kot so bile po lestvici leta 1917. Dobili smo vsak sporočilo od kompanije, ki nam napoveduje, da gremo delat za plačo kot je bila leta 1917; tedaj da bomo delali vsaki dan in tudi dobivali večjo kovertu. Po tožila nam je tudi, da se John L. Lewis noče z njo pogajati za znižanje mezde. Zdaj je dobila take stroje, ki bodo nakladali premog, kar bo vse obratovanje pod "odprto delavnico".

Mislím, da bomo še delali do 15. maja, potem pa bomo imeli dosti praznikov. Opominjam delavce, naj ne hodijo sem za delom, nego ako ima kdo kaj v žepu, naj potroši tam.

Ničesar ne morem reči proti naši organizaciji, a proti ljudem pa, ker tako neumno nesložnih še nisem videl. Boss lahko v takih razmerah kogar hoče odslovi od dela, drugi pa mesto da bi se nasilju uprli, se smejejo sebi v pogubo. Ako se odpustični javi na lokal, mu povedo, da ne morejo pomagati, da so slabi časi za stavko. Prav nič se ne upošteva, kaj določa naša konstitucija rudarske organizacije.

Pozdrav čitateljem Prosvete! — Tony Salopek.

Canon City, Colo. — Priloženo pošiljam denarno nakaznico za polletno naročnino Prosvete, ker celoletno mi je nemogoče poslati. Sem namreč na bolniški postelji že od 23. maja 1923, ko sem bil ponesrečen v premogorju. Bolezen hitro pride, odhaja pa počasi.

Delavske razmere v tej okolici so jako slabe, kar je po novem letu. Po rudnikih delajo po pet ali šest dni v mesecu, potem so pa še plačo znižali za dvajset odstotkov. Potemtakem si vsakdo lahko predstavljaja, kako žalosten je plačilni dan.

Ljuba spomlad se nam je tudi povrnila. Letos bolj zgodaj kakor navadno. Lansko leto smo namreč imeli v Canon Cityju takozvani "Blossom day" na 11. maja, a letos pa že 19. aprila. Zadnjo nedeljo smo imeli čez pet tisoč obiskovalcev iz sosednjih mest, ki so si prišli ogledat krasoto narave. Vse drevje je bilo v najlepšem cvetju. Pravi polom je bil 21. aprila, ko so imeli zvečer kukluksi zborovanje v tukajšnjem mestu. Navzočih je bilo do deset tisoč članov iz celega Kolorada. Še governor se je udeležil parade.

V Prosveti z dne 19. aprila sem čital smešnico, kdo je najbližje nebes. Pravijo da Tolminec, ki v svojem rožnem vencu kar v nebesa poskoči. Po mojem mnenju pa se mora Ribničanom zdeti, da imajo zelo blizu v nebesa, ker njim se tako nič ne mudi, da le zlezajo gor. Ampak naj se že pride v nebesa tako ali tako, pribita reč je, da v nebesa ne bo prišel po smrti nihče drugi kakor samo tisti dobri in praktični katoličani, ki redno dajejo najmanj deset procentov svoje plače častitim svojim duhovnim pastirjem. Nam "ta rdečim" se ni treba troštati nebes. Če jih ne bo na tem, jih tudi na onem svetu ne bo. Za nas imajo pripravljene samo kaj rdečega na onem svetu. Globoko doli pod zemljo se bomo gregli ob peklenskem večnem ognju. Dvomim, da je med čitatelji Prosvete še kdo, ki bi verjel takemu humbugu, da nam bodo po smrti za vso večnost dali zastoj kvartir na gorkem.

Pozdravljam zavedne delavce. — Tony Dremel.

Waukegan in North Chicago, Ill. — Minulo je pustno žalovanje, zimski ostanki se nam sicer

še semtertje pojavijo, ali učinkujoče moči več ni. Čas vstajenja, čas prebujenja je tu. Solnčni žarki nam naznanjajo veselo spomlad in naši rojaki živahno sučejo za ograjo po vrtovih, da pomagajo naravi okinčati domove, sebi v užitek in v čast naselbini.

Narava se je prebudila iz dolgega zimskega spanja, ki nas spominja na vesoljno vstajenje iz suženjstva in okov kapitalističnega jarma, na vstajenje, svobodo in k bratstvu.

Bila je doba, ko je bil delavec suženj, kmet tlačan. In še je tako. Ubogati in zapovedi izpolnjevati je dolžnost; delati in graditi za druge. Današnji vladajoči razred nam prepoveduje celo misliti, in te misli svobodno ugotoviti.

Milijoni po širnem svetu so se temu uprli. In milijoni najboljših oznanjevalcev svobodne misli so že padli. Ali svoboda vstaja; vstati moramo tudi mi.

Praznik vstajenja, praznik vsega delavstva, praznik svobode, bratstva in razuma. V možganih se vrši revolucija, ki nas vodi k napredku in vstajenju tudi v naši naselbini, tako kakor po obširnem svetu, preko individualnosti, nazadnjaštva, domišljije malenkostnih ljudi, ki se smatrajo sami sebe velikim, v resnici so hlapiči v pravem pomenu besede. Hlapci in zaščitniki kapitalizma, vedo ali ne vedo; klečijo na kolenih. Vstanite bratje, odprite oči in vrzite verige suženjstva od sebe. Vstopite v vrste zavednega proletarijata, za svobodo, bratstvo in enakost.

V tem smislu praznujemo letošnji prvi maj v nedeljo 3. maja v naši naselbini po vseh prostorih Slov. narodnega doma.

Socialistični klub št. 45 J. S. Z. v Waukeganu in North Chicago, Ill., je za to proslavo preskrbel, kar je bilo največ mogoče. Izbran je bogat slavnostni program, tako da bo občinstvo imelo lep vžitek in obilo vsakovrstne zabave, kar bo ostalo posetnikom v daljšem spominu in naselbini v čast.

Pri slavnosti sodeluje moški pevski zbor čitalnice Slov. narodnega doma z izbranimi pesmimi. Pri koncertu igra orkester "Blue Ribbon Syncopators". O pomenu Prvega maja govori Joško Oven. Jako lepo in zbrano deklaracijo "Luč", ki jo je spisal Vojanov, deklamira gđc. Alice Artačeva. Kot zadnja točka pride interesantna igra "Zadnji dan pariške komune", zelo zanimiva drama v dveh dejanjih, katero je spisal sodrug Joško Oven. Igra je vseskozi revolucionarna ter ima namen pokazati zavzetje Pariza ter prehod iz komunizma na barikadah zopet v kapitalizem, ko so pod orožjem krutih prusjanskih militaristov padli genjalni komunisti. — Igra je naravnost pretresljiva, resnični prizori gretko človeku do duše. Žal bi bilo vsakemu, ki bi drame ne videl, po vtisih, ki jih bodo opazovalci odnesli s seboj med tovariše. Želeti je, da ne bo nikogar v naši naselbini, ki bi je ne videl.

Po igri je ples in prosta zabava v zgornji veliki dvorani. Igra orkester "Blue Ribbon Syncopators". V spodnjih prostorih igra na harmoniko naš znani John Steblaj.

Vstopnina na ples zvečer v veliko dvorano za moške 50c, ženske 35c. Vstopnina v spodnje prostore zvečer za odrasle 25c, otroci prosti. Iste vstopnice, ki so bile kupljene k popoldanskemu programu, so veljavne tudi zvečer na ples za odrasle.

Dalje nam obeta tudi izobraževalni neodvisni klub jako zanimivo igro "Dva Pavla" v dveh dejanjih, ki je jako zabavna. Smeha bo, da bo jo!

Ta klub ima dobre moči in nas je še vzelej presenetil s svojimi nastopi. Občinstvo je imelo vžitek od priredb in je bilo zadovoljno. Tudi sedaj je klub pridno na delu, da izvrši svojo nalogo. Prav je tako. Igra se bo vršila kakor se čuje v soboto zvečer ob 8. dne 23. maja. — Anton Vih.

BANDITA STA OROPALA ŽENO NA NJENEM DOMU.

Chicago, Ill. — 22-letna ločena žena Ada Sanders se je pripravljala na pot. Imela je že pripravljen kovčeg, da odide, ko sta vstopila dva bandita, jo zvezala, ji zamašili usta in jo oropala za prstan, vreden \$100, in \$72 v gotovini.

Delavski dan.

Jutri je prvi maj, dan vseh živih. Kolona bo počivala, kajti Prosveta ne izide na delavski praznik.

Moja želja je, da čitatelji kolone žive toliko časa, da doživijo dan, ko bodo tudi oni, vsi do zadnjega počivali na prvi maj in praznovali veliki dan zmage in svobode.

Zivel prvi maj, praznik dela

Podarjeni prazniki.

Ameriški delavci imajo "Labor day" v jeseni in razne druge praznike, katere sta postavili tradicija in business. To je dan nes. Prejalej pride čas, ko bodo tudi delavci v Ameriki toliko zavedni, da proslavijo svoj lastni praznik, katerega ni v kapitalističnem koledarju.

Hindenburgi so povsod.

Nemčija ima Hindenburga, ki je zdaj prezident. Dolgo itak ne bo živel — in potem pride drugi, kajti med Nemci je še dosti Mišcev.

Francoski Hindenburg je maršal Foch. Poincare je št. 2.

Mussolini je italijanski Hindenburg.

Jugoslovanski Hindenburg se piše Pašić.

In tako dalje. Amerika tudi ni brez Hindenburgov. Hindenburgi so generali armad, financ, industrije, fašizma in svete teme.

Boj vsem Hindenburgom kolikor jih je na svetu!

Še bolje: Boj sistemu, ki dela Hindenburgi!

Saj res!

Cenjeni K. T. B.! Kakor vidiš, je moje poročilo o "božjem davku" pri Stefanovih razburilo nekoga farana. Strašna jeza ga lomí. Pravi, da sem pijanec in zabuhleč. Nisem ne prvo ne drugo, hvala Bogu. Dalje pravi, da nisem plačal centa davka Bogu, zato naj "držim umazan jezik za zobmi". Res nisem plačal. Saj tudi vi niste dali prebitega centa v "milijondolarski sklad", kljub temu ne držite umazanih jezikov za zobmi. Toliko za danes. — Ne izpovedan grešnik, Chicago.

Amerikanizem.

\$\$\$
\$\$\$
\$\$\$
\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$
\$\$\$
\$\$\$
\$\$\$
\$\$\$

To je nevarno.

Dnevna vest: Starinoslovci so izkopali 2000 let star vrč v Nevada. Prohibični agenti se zanimajo za ta vrč. Radi bi znali, če je bil res prazen.

Angleži so kramarji.

Radičevi republikanci zdaj gledajo okrog po svetu, kje bi dobili angleško monarhijo za Jugoslavijo. Če počakajo nekaj let, bo Anglija republika in tedaj lahko kupijo angleško monarhijo za par hotelov na Bledu.

Dogodek št. 58.

V vasi Gorje med Bledom in Jesenicami na Gorenjskem se je nekaj let pred vojno pripetilo sledeče: Kaplan Capuder, doma iz Ljubljane, je hotel ustanoviti strelsko društvo. Dobil je nekaj fantov, ki so radi imeli uniforme in puške. To je stalo denar. Fantje so morali dati polovico denarja takoj v svrhu, da jim kaplan nakupi uniforme in puške. Takrat je pa prišla na Bled zelo lepa Švedinja, guvernanta, ki je dobro igrala na klavir. Capuder se je kmalu seznanil z njo in bil je stalen gost v njeni hiši. V kratkem času je zmanjkalo kaplana in lepe Švedinje. Kaplan se je poročil z njo in prestopil v protestantovsko vero. Strelsko društvo je šlo po vodi in fantje so preklinjali ubežnega kaplana, ki jim je odnesel denar. — Frank Lipar, Miners Mills, Pa.

Dogodek št. 59.

V decembru 1918 smo socialisti zborovali v spodnjih prostorih Slovenskega doma v Pittsburghu, Pa. V dvorani nad nami so pa klerikalci imeli svojo igro. Tedaj je prišel v našo dvorano neki klerikalec. Nekaj časa je poslušal govornika, potem pa zavpil: "Vi delate samo za svoje žepo". Takoj sem mu odgovoril: "Ti delaš pa za farški žep, ker si tako suh". — Peter Slabe, West Allis, Wis.

D. 7,
elka
tnik,

A.
Be-
Chi-
Ave.,
Pa.
apad.

J. Za-
a, III.

Jolko
Ave.,

eland,
avnem
Pred-
tajul-
alneg
Lawn-

je na
III.
ođlje
aj.
Zeles-
se kar
ETA".
x delp

norca.
vi de-
k, ka-
trašne
etaku.
da se
take z
nost bi
se ku-
vohu-

trebo,
lo lju-
ker so
tekajo

ZNICE

Osobni
a želez-
očil raz
zova so
odja in
iniki ni
e pa so

poskod-
a pono-
izo San
eljal na
vnikl in

ragu.
tvo "Li-
ljo svoj
ncert v
progra-
dve sta
est pev-
enski in
"Bran-

na pro-
concert z
ečki, vo-
pila lepa.
"ire" pri
po ubra-
se mora,
ski zbor

krat. Vi-
dnjič iz-
a potru-
lično do-
Pullma-
ora "Tri-
vi je že
ned nami
stvom g.
sem "Ve-

bro, "Slo-
zmed hr-
[bol] po-
iran", ki
vecev. Pel
adranu".
J. Weble
lo dober.
ja je bila

na kljub
činstvo je
oljno.

Iz zapiskov prirodoslovca

Spisal Pavel Grošelj.
KONEC.

Košati gozd se je umaknil prosti poljani; njive in travniki se bleste pred mano v solnčnem svitu in balzamskem vonju kot deviško telo. In sredi cvetočega polja stoji dolga vrsta življenja in vrvenja polnih panjev — kako prijetno mi je zvenelo vselej šustenje in bučanje iz teh delavnih živčih tovarov, v katerih se pretvarja ljubezen rastlin v sladki med, kadar sem stopil iz tihega gozdiča na te kipeče trate. Danes pa se je v panjih u-

maknilo šumeče delo grozovitega klanja. Pred panji leže na tleh kar trumoma trupla preminulih samcev, in vedno nove žrtve tirajo razjarjene delavke in jih mečejo skozi nizka vrata. Kdo je vdihnil delavkam to sveto jezo, kdo je razdražil čebele do strahovitega poba, saj so nam one vendar v vsakem oziru lep vzgled sporazumnega socialnega delovanja, poštvalne ljubezni in edinstvi? — Bilo je življenje — ono je terjalo to strašno smrt vseh samcev v korist in procvit novega življenja.

Ko se je kraljica oplojena vrnila z ženitvanskega poleta, tedaj je bila naloga samcev izpol-

njena. Zakaj naj bi živeli še nadalje ti brezdejni lenuhi, ki ne skrbijo in se ne trudijo v prosep države, ampak ki samo odjedajo hrano neudnim delavkam in v ozkih celicah se prebujajoče mu življenju? In velelo je življenje — in sveta jeza je vzklopela v miroljubnih živalcah; namerile so bodalce, ki so sicer namenjena samo sovražniku, proti lastnim bratom ter so jih z brutalno silo izročile smrti. Kraljica pa počiva globoko v panju in cela država jo varuje, in ko se ji klanja in ji streže, se sklanja in streže kalemču življenju, ki je skrito v blagoslovljenem njenem telescu. Kakor oborožen vitez

seti Gal čuvajo delavke z ostrimi bodali mogočno kraljico, sveto življenje:

Toda tudi na kraljico preči gotova smrt; ko jo je po treh ali štirih letih minila rodovitnost, tedaj postane tudi njeno življenje prazna potrata prirode; in življenje se ne obnavlja in priključuje smrti tudi nad njo, ki mu je tako vdano in zvesto služila.

Rojstvo in smrt si v prirodi skoro vedno segata v roke: Volvox globator je poginila, rodilni nov življenje, enodnevnece so nenadoma usahnile, ko so po ženitvanskem pletu izlegle jajčeca, čebele-samci so po oploditvi izdahnile brutalne smrti in kraljica-čebela je umrla, ko je odslužila plojenju.

"Konec plojenja je začetek smrti!" ta melodija se nešteto-krat ponavlja od vrste do vrste.

Toda čuj! zopet prihaja šume- nje od delavnega panja, in zdi se mi, kot da bi čul novo, mogočnejšo melodijo o življenju, o življenju, ki ne ugasne obenem z izžiranjem plodilnih sil, ampak ki se razteza daleko preko plodilne dobe.

Brezspolne delavke, ki se ne plode in ne množe, nam pričajo o tej novi melodiji življenja. Zakaj jih ne pobere smrt, saj nima življenje od neplodnih bitij ničesar pričakovati? Življenje je za- kazalo smrti — in ona vdano počaka. Delavkam je izročena skrb za mladiče, one jih negujejo in reče in jim zidajo gorke celice, in zato jih poplaka priro- da ter počaka s smrtjo, dokler niso izvršile svoje naloge.

Skrb za novo življenje, za mla- diče? Zopet nov motiv v simfo- niji življenja in smrti.

Vse višje živalske vrste negujejo mladi zarod, skrbje zanj in ga poučujejo; in zato jim je po- delila priroda daleč čez plodilno dobo segajoče življenje, da ne- motni lahko služijo vzvišenemu delu telesne — in pri tebi, člo- veku, tudi umske — vzgoje.

V dolgotrajnosti življenja, ki ne jenja s tvojo plodovitostjo, te opominja priroda, da varuješ in neguješ neumrljive koščke svojega telesa, iz katerih ti je vzrasla nadpolna deca. V mi- kroskopskih drobcih svojega te- lesa si neumrljiv tudi ti, skrbli, da postaneš neumrljiv tudi v duhu in značaju, ki si ga vcepil svoji deci, da ga ponese od rodu do rodu!

Sledila sva čudapolnemu raz- voju smrti: iz neumrljivih eno- staničarjev so se razvile umrjoče živalske države, najprvo nizke oblike, ki so še ohranile nekaj spomin na neumrljivost enosta- ničnih pradedov, potem višje vr- ste, v katerih je obledel tudi ta nejasni spomin, in slednjič ti, ki si tudi podvržen nezogibljivi smrti.

In ko sva stopala od mlake do potoka, od potoka do panja in od potoka do tebe, se nama je vedno jasneje odkrivala resnica: smrt je pokorna dekla življenja.

Bitje za bitje žrtvuje življe- nju, darovala pa mu je tudi že cela plemena, cele živalske vrste. Okamenine v ogrođju naše zem- lje ti dovolj jasno govorijo o o- grómnem njenem delu. Tisoče in tisoče življenjskih vrst je pokopa- la, da so na njih grobu lahko vzkli- la nova, popolnejša plemena.

Od poedinca se je raztegnila njena oblast na plemena.

Pride li morda dan, ko bo celo vesolje pokorila svoji oblasti in ko bo kosila njena kosa skozi vsimir, da bodo padali svetovi kakor zrelo klasje pod zvenečim srpom? Da, tudi vesoljstvo se bode zrušilo, da vstane iz njego- vih razvalin kakor Fenix iz pepe- la popolnejši univerzum —

Tudi tebi se bo približala ne- koč s hitrim korakom, in tedaj ne trepetaj pred njo, z radostjo pozdravi to cvetno hčerko pri- rode in poljubi jo v ljubezni do življenja — saj smrt je življe- nje, je ljubezen! —

ZDRUŽENJE ŽELEZNIC SE VRSI GLADKO.

Washington, D. C. (F. P. — Tiskovni biro je vedno na delu in tako se je zgodilo, da združe- nje železnice Nickel Plate, Pere Marquette, Hooking Valley in Chesapeake & Ohio ni imelo no- benih neprikl pri zaščitanju pred meddržavno trgovsko ko- misijo. J. F. Doherty, promotor olinih družb in kompanij za jav- ne potreščine, je glavna priča za tvrdko Van Swearingen, ki i- majo pravzaprav kontrolo nad združenjem. V ozadju za tvrdko Van Swearingen je velik osredo- točen kapital, med katerimi se najdejo zastopniki ameriške mo- gočne velefinance.

Dohertyjeva naloga je bila kot priča, ki govori kot zvedenec, da ta železniška združitev ne u- stvarja monopola, ampak ustvari močno konkurenco Baltimore & Ohio, pennsylvanski in New York Central železnici.

Eden njegovih glavnih argu- mentov je bil, da novo združenje daje hamptonskim železnicam boljše priliko za njih razvoj kot pristan za konkurenco z New York Central železnico, kar bo znižalo troške pri delu, ki je po- trebno za uvozno in izvozno bla- go.

PIANO ROLE	
1 Tamo daleko	1.00
2 Ljube naša domovina	1.00
3 Oj Slaveni	1.00
4 Dalmatinski šajkaš	1.00
5 Ti več spavaš, Milko moja	1.00
6 Moj Dileber	1.00
7 Sarajevo i Dječko kolo	1.00
8 Kreće se ladja Francuska	1.00
9 Junak iz Like	1.00
10 Zoro Zorice	1.00
NOVE Q. R. S. ROLE	
11 Oj Hrvati o junači (march)	1.00
12 Pozdrav	1.00
13 Brodarska pjesma	1.00
14 Gdje je spaka moj	1.00
15 Življa Hrvatska	1.00
16 Ja sam Hrvat	1.00
17 Miruj, miruj srce moje	1.00
18 Makaronska pjesma, (Waltz)	1.00
19 Primorski napjevi	1.00
20 U boj	1.00
21 Mladi moje	1.00
22 Crnogorac Crnogorki	1.00
23 Teške noći, teške miali	1.00
24 Gdje su moje ružice	1.00
25 Što se bore miali moje	1.00
26 Na te mislim	1.00
27 Blago, blago	1.00
28 Biljedi mjesec	1.00
29 Posiv	1.00
30 La Paloma	1.00
31 La Marseillaise	1.00
Piti po naš BEZPLATNI KATA- LOG piano rola, gramofona i preko 400 raznih ploča: kaljivih, veselih, rat- nih, ljubavnih, i tako dalje.	
Momehilovich Brothers 1416 So. Broadway ST. LOUIS, MO.	
KRASEN DOM	
na prodaj na Lawndale. Moder- no urejena 6-sobna hiša z visoko kletjo. Kurjava na gorko vodo. Zraven hiše lep vrst. Lota je ši- roka 36 čevljev. Proda se po zmerni ceni. Oglasite se na: 2845 So. Millard Ave., Chicago, Ill. Telephone: Rockwell 9224. (Adv.)	
ZAMENJA SE HIŠA	
nahajajoča se v Pullman, (Chi- cago) Ill., za farmo obsegajoča od 80 do 100 akrov. Prednost imajo take farme, ki so že obde- lane in posejane, vzame se pa tudi brez sadnega drevja. Hiša je oddaljena od Pullman tovar- ne 15 minut hoda, kjer je stalno delo in dober zaslužek. Za na- daljna pojasnila pišite na naslov: "Hiša" c/o. Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.	
DA SKUHAŠ DOBRO PI- VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.	
imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas kuhani vedno le najboljši in naje- nejši. Grocerijam, sladničarjem in v pro- dajalne železnice damo primeren po- pust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na: FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.	

MORJE

Spisal E. Kristan.

KONEC.

Ogromen val prihrumi strelovito hitro in se zažene z vso močjo preko ladje. In drug val se pridruži pa jo dvigne visoko proti oblakom, da se zaguga v zraku, potem zaziha brezdnost in "Bakač" se pogrezne vanje, mogočni pljuski sla- ne vode se razlijejo preko krova. Mirno uka- zuje Veljko, "Bakač" se otrese in ponosno plava dalje v noč.

Tisti večer, ko je stric iz južne Amerike pripovedoval o neznanih tujih krajih... ta- krat se je menda začelo. In vedno se vrača tisti grozni čut. Oh, sreča! Ha, v spanju, v sanjah, drugje je ni. Hahaha! Ženitvansko potovanje... njegova sreča!

Močnejše sika veter, ladja se neprenehoma guga, včas se zarije sprednji del globoko v vo- do. Sedaj je treba posebne opreznosti, da ne pride "Bakač" iz pravega tira. Na jugo- vzhodni strani so nevarne kletci, svetilnika še niso postavili tja.

Cuj!... Kakor bi nekdo odpiral vrata... A, menda ni nič. Veter... Ali ne hodi nekdo po stopnicah? Tako tiho kakor mačka. Morda je mačka.

Oh, da bi bil že ta pot končan! Furijsi sil- jo Veljku v dušo, grozne slutnje ga more, stra- hotne slike, ki jih zna samo blaznost ustvarjati, mu stopajo pred oči. In kdo ve?... Ako vendar ni vse samo šala?... In čemu taka kruta šala?... Za hip se mu pojavi v sponinu tisti prizor iz tržaškega gledališča—pa izgine. Kako jo je takrat davil, ko mu je rekla, da ga ne ljubi!... Taka ženska, kako je pobegla od doma. Grozno, kako jo je takrat davil!... A ne da bi vedel, ima iste občutke, ista divjost mu besni po duši. Ako bi se ta hip zgodilo kaj podobnega.

Ali kdo hodi tu doli okoli? Veljko se nagne in zakliče par besed stroje- vodji. Malo počasneje se pomika "Bakač" na- prej. Dve besedi krmarju... jedva da opa- ziš, se obrne sprednji del na levo. Samo malo.

Ali kdo hodi tu doli okoli? Kapitan ni mogel spati. Branil mu je vi- har... ne morskali orkan, nego njegova lastna razdražena kri. Pred očmi mu je plaval obraz lepe mlade žene, videl je njeno smehljanje in njegova prosta duša si ga je tolmučila po svoje. Ej, kaj!... Imel je raznih izkustev. Njen soprog je na straži, ganiti se ne sme od tod, opa- ziti ga tudi ne more. Končno—kaj bi se moglo zgoditi?

Vstal je in splezal tiho po stopnicah pod krov. Tam se je nekaj časa izprehajal po hod- niku, ki je bil med velikim salonom in kajitami zadnjega dela.

Kdo neki hodi okoli? Veljko se ni mogel umiriti. Njegov sluh se je napenjal do skrajnosti. Skozi besno šu- menje razdraženih valov, skozi peklensko buča- nje in živžganje vetra in skozi brenčanje par- nega stroja je siljal lahne korake, ki so vptivali na njegovo itak že razgreto domišljijo kakor olje na ogenj. Črne slutnje so ga obhajale. Z levice je krčevito držal roč ob mostku in bilo mu je, kakor bi držal peklenskega sovražnika za vrat. Pravi in glavni je nagnil daleč naprej, dešno roko je položil liki školjko za uho, usta so mu bila odprta, oči izbuljene, nosnice so se mu širile in zoževale, vsa kri mu je silila v gla- vo. Trudil se je, da bi bil miren, ali nervozni nemir je naraščal hip za hip.

Veter je zopet strašneje zatulil; bilo je ču- ti, kakor bi se pošastni glasovi razlegali po zra- ku in peli grozne povesti. Veljko so se tresli vsi udi, čutil je kri, kakor bi kladiva tolkla v sreu, v žilah, v glavi; tisti dve gubi od nosu sta se nabirali in naraščali, prsi so se burno dviga- le, hitreje in močnejše je dihal; v čelu mu je bilo tako čudno... nekako temno, po rokah mu je nekaj trgallo, vse misli so mu bile zmedene. Oh—zver, zver—ubijal bi, uničeval bi—kri, kri, kri—to morje je krvavo, dež krvav, ladja polna krvi—demoni se pode okrog s krva- vimimi noži in bodeži v koščenih rokah, z režeči- mi obrazi in krvavimi očmi.

Tresel se je, kakor bi ga najhujša mrzlica grabila.

Kdo hodi tu doli? To pomeni nekaj... nekaj groznega.

To je trajalo samo nekaj trenutkov. Velj- kova divja razburjenost je dosegla vrhunec. Mogočen val je pljusnil čez ladjo in ga vsega polil. Veljko ni čutil, ni opazil, kaj se godi, si- šal je samo tiste tihe korake pod krovom. In sedaj mu ni bilo več obstati. Hitro, a tiho, da ga ne bi bilo čulo niti najfinejša uho, je splezal po stopnicah z mostka in se priplazil k oknu, skozi katero je bilo videti v salon in na spodnji hodnik. Ves je drhtel. Pokleknil je na krov in pritisnil čelo na steklo.

— Kapitan!... Kaj dela sedaj tukaj?...

Moje slutnje. Se enkrat je kapitan prehodil hodnik, po- tem je trenotek postal, kakor bi razmišljal. Samo trenotek, tedaj je naglo pristopil k vra- tom kajite, tiho odprl in vstopil.

Tam notri spi Slavka...!

Veljko je zastokal. Zdelo se mu je, da ga je nekdo udaril s kladivom po glavi. Nekoliko sekund je klečal kakor brezvesten na krovu, v njem je vse gorelo; ko je vstal, je komaj stopil korak naprej, tako močno se je tresel. Da ga je kdo videl, bi se bil prestrašil. Njegov obraz je bil izpremenjen, da ga ne bi bil nihče spoznal. Blaznost mu je sijala iz oči, pred katerimi mu je plaval najgroznejša slika: Slavka v kapita- novem objemu. Divji bes se ga je lotil. Ubij, ubij, bij... se mu je razlegalo po duši.

Toda koga? Njega? Njo? Sebe? Vse skupaj?

Oh, to je bilo vse nejasno. To menda sploh ni bila več misel, temveč samo zverinski in- stinkt. Tiger, ris je bil zbujen v njegovi duši in samo ta bestija je divjala po njem. En hip je hotel planiti po stopnicah doli. Toda kaj? Vse, vse, vse naj pekel pogoltne, njega, njo, mene, vse... Dva skoka—bil je na mostku.

Tu, tu, tu so tiste pečine—hahaha! Groz- ten smeh se je pomešal med tuljenje besnega vetra. Tako se menda smeja hijena. In v Veljku ni bilo nič več človeškega. Satir, erini- ja, furija, kiklop... vse to je vihralo po njem. Grozničavo se je tresel; ko se je nagnil nad kompas, je zadel z glavo ob steklo. Oči so se mu razširile; s prstom je potegnil po črti, ki jo je označevala magnetna igla. Pošastno se je nasmajal. Zakladi je nekaj krmarju. Pa ga je vprašal, ali se ni zmotil.

— Slušajte! je Veljko zakričal, da se je krmar prestrašil njegovega glasu. Potem se je nagnil in strojevodji nekaj zaklical skozi cev.

Hitreje je zaplul "Bakač". Veljko je stal na mostku liki "večni mor- nar". Skodoželjno je strmel v noč; zdelo se mu je, kakor bi vihar divjal na njegovo pove- lje. V duhu je nervozno štel trenutke.

Zdajci. Z največjo močjo je "Bakač" zadel ob trdo, ostro pečino.

— Hahahaha!...

Pošasten smeh—

Kakor bi trenil je bilo vse na nogah. Ve- ter je tulil, valovi so bučali, ali močnejši je bil šum vode, ki je prodirala v izgubljeno ladjo. Izgubljena! Pomoči ni. In Veljko je stal na mostku kakor zmagovalen satan.

Mornarji in potniki so hiteli na krov, ko- maj za največjo silo oblečeni, zbegani in pre- strašeni.

Iz Slavkine kajite je planil kapitan z raz- mrisanimi lasmi in razdrapano brado; obraz mu je bil razpraskan, po licih mu je curela kri... Tak je prišel na krov... Za njim Slavka, z no- žem v roki.

Veljku se je naredila tema pred očmi.

"Zaboga, kaj sem naredil?..."

Kakor bi se bilo nasulo ledu v njegovo raz- beljeno kri, se je iztreznil. Kapitan je silil na mostek, Veljko ga je pahnil po stopnicah, da je težko telebnil na krov.

Voda je glasneje šumela. Veljko je zapo- vedaval mornarjem. Spustili so dva čolna v morje. Slavka, tresoča se po vseh udih, je pri- šla na mostek. Dihnila je: Veljko! in se ome- diela zgrudila na tla.

"Rešite Slavko! Rešite mi ženo!" je kričal Veljko. Strah, ki je bil močnejši nego njego- va prejšnja divjost, ga je tri.

"Slavka! Moja Slavka!"

Pokleknil je, objemal jo je, poljubljaj strastno. Potem je skočil na noge.

Malo, malo ljudi je našlo prostora v dveh čolnih. Še tretjega so spuščali, ali bilo je pre- poznno. Pet, šest oseb je skočilo preko ograj. Trije so menda skočili v čoln, druge je požrlo besneče morje. Ladja se je že potapjala.

Veljko je pograbil Slavko kakor otroka. Gorenji rob ladje je bil komaj še meter nad vodo, strahovito hitro se je "Bakač" pogrezal. Poročnik je odnesel svojo ženo po stopnicah doli, tja, odkoder so spustili zadnji čoln v vodo. Nedaleč je bilo videti črno točko. To je gotovo bil čoln.

"Pomagajte! Žena je! Rešite jo!" Slavka se je osvestila v Veljkovem obje- mu, a ne toliko, da bi vedela, kaj se godi. Okle- nila se je Veljka okrog vratu.

Obupen klic je prodrl v grozno noč: "Ženska je tukaj! Ženska rešite!"

Ta hip je prihrul ogromen val... ladja je izgubila, morje jo je pokopalo. Pokopalo je tudi Slavko in Veljka, tesno objeta — — moža in ženo.

In morje je bučalo in šumelo, debel dež je škropil in vihar je pel strahotno mrtvaško pe- sem. Gosta tema je bila vseokrog. Divji orkan ni imel toliko moči, da bi bil vsaj za trenotek pretrgal črne oblake, da bi bila vsaj ena rve- dica zasijala na grozni mokri grob.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

Nova Hval: čisto bela opica. New York, N. Y. — Kapitan E. T. Robbin je 28. t. m. na svo- jem parniku "Barasco" pripeljal čisto belo opico, katero je njego- vo moštvo ujelo v doslej nezna- nem delu Kolombije v Južni A- meriki. To je prva bela opica, ki je stopila na tla Združenih dr- žav. Kapitan ji je dal ime Anto- nio. Žival je krotka in precej pa- metna.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

— Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slo- vensko-angleško slovnico", kate- ro je izdala in ima na prodaj Kapiševna matrica S. N. P. J.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v sloven- skem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TI- SKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST- MENA POJASNILA.